א) [לעיל ו.], ב) [שס], ג) לדברי רבי ישמעאל יום עבודת כוכבים לעולם אסור

כל"ל. ד) ובס"א: יום נולריו.

כל כ, ו) [בס מו יום ממין, ה) [לקמן יח:], ו) [לקמן יא:], ו) [מוספ׳ רפ״א],

ת) [עירובין פג. וש"נ], ש) לקמן יד: טז. שבת לד.

בכורות ב. פסחים נג.,

י) מעשרות פ"ד מ"ה, כ) [גי' ריעב"ץ אמר ליה],

מ) וברכות לב.ן, נ) [לעיל

ב.], ס) [ל"ל בחולין יג:], ע) [ב"ב לג:], פ) [ע" רש"ח], ל) [שם בגמרת וכן

בתוס' שם אי שנאמר תפלה לעני כי יעטוף], ק) [בברכות

כו: כתבו תום׳ בד״ה וחין

תורה אור השלם

1. שובו בנים שובבים

אתנו לך כי אתה יי

בֶּעניני: יונייוו ג כב 1. הְפָּלֶה לְעָנִי כִי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יִי, יִשְׁפֹּךְ שִׁיחו:

בשרה לפנות ערב וישא

עֵינְיוֹ וַיַּרָא וְהַנֵּה גְּמֵלִים עִינְיוֹ וַיַּרָא וְהַנֵּה גְּמֵלִים בָּאִים: בראשית כד סג 4. אֶשְׁפּרְ לְפָנָיו שִׁיחִי

.5 אַדני אַלהִים אַתָּה

הַחַלּוֹתְ לְהַרְאוֹת אֶת עַבְּדָּךְ אֶת גָּדְלִךְ וְאֶת יְדְךְ הַחֲוֹלֶה אֲשֶׁר מִי אֵל

בַּשְּׁמִים וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר

וְכִגְבוּרֹתֶך: אֶעְבְּרָה נָּא יי נָּא אָע הָאָרֶץ אַשֶּׁר בּיִיר זר

הַנַרַבַּן הָהַר הַטוֹב הַנָּה

ואראה

הַטוֹבָה

והַלְבָנן:

צְרָתִי לְפָנָיו אַגִּיד:

וַיִּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ

. תהלים קב א

. אֱלֹהֵינוּ: 2 ככלי

בד א מיי׳ פ״י מהל׳ הלכה ח ופ"ג מהל' תשובה

: סלכה יד עבודת כוכבים הלכה א סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סי' קמח סעיף ד: בו ג מיי' פ"כ מהלי שבת

הלכה ד: בז ד מיי פ"ו מהלי מפלה הלכה ג סמג עשין יט טוש"ע א״ח סי׳ עטן יט טוט ע מ מ ט קיט סעיף א: ה (מיי' פ"א שם ה"ב]:

לעזי רש"י

אוי"ר [אניי"ד]. שֶׁבֶּת (צמח ריחני). יביירי יוני). אניט"ר. שֶבֶת (באיטלקית). דולדיילש"א [טודיל"ש]. גבעולים, קנים.

רבינו חננאל בפרהסיא אין מקבלין אותם. ר' שמעון ור י יהושע כן קרחה אומרים . בפרהסיא מקבלין אותם . כפר (עטוש) [עכו] א"ר יוחנן הלכה כאותו הזוג: שמעאל אומר ג' לפניהם לאחריהם אסורין. רב תחליפא בר ייון. בימי אמר יום א' ליי יווניי אמר שמואל לדברי רבי יום א' לדברי רבי ישמעאל לעולם אסור זה כבר פירשנוהו למעלה: ירושל' אמרו חברייא טעמא דרבי ישמעאל משום בריה דמועדא. א״ר יודן קריא מסייע לחבריא דרמיר וביות עייירית וארבעה לחדש נאספו בני בעשרים ושלשה משום בריה דמועדא כלומר יום חשוב. לפיכך לא קבעו בו צום. ואם תאמר יום כ"ג ראת מחשב ומשכח צומא אידיהן מותר. תנא קמא דפתח לפני אידיהן של עובדי כוכבים אסור לשאת ולתת עמהן ופסקינן איכא ביניהו ^(d) הן בלא אידיהן. וחכמים סברי הן ואידיהן. מדתני לאחר אידיהן מותר מיד. איבעי תימא נשא ונתן תימא חכמים כנחום המדי דתני לפני אידיהן אינו אסור אלא יום אחד בלבד דהא סתמא תני לפני אידיהז אסור. ואסיק׳ תניא נחום המדי אומר מוכרין להן סוס זכר זקן במלחמה. אמרו לו נשתקע הדבר ולא נאמר. . כלומר לא נאמר דבר זה מפי אחד מן החכמים כלל ואלא הא איכא בן בתירא וכו' ואסיקנא לרבנן נשתקע ולא נאמר. תניא אידך נחום המדי

םןם זבר זקן במלחמה. פי׳ ר׳ אלחנן דלהכי נקט זכר במלחמה כדאמרינן בירושלמי גבי בן בתירא מתיר בסוס לא אמרו אלא בסוס זכר שהורג את אדונו במלחמה וזקן נמי נקט דשמא ימות במלחמה ויהרוג בעליו עמו ומילי מילי קתני ור"א מביה"ם היה

מפרש דוקן נקט לרבותה דאע"פ שעושה בו מלחכה שיש בה חיוב חטאת כדאמר לקמן (דף טו.) מפני שכשמוקין מטחינו בריחים אפילו הכי מותר וזכר במלחמה נמי נקט לרבותה והע"פ שיש להסור כדחמר לקמן (דף טו.) מפני ב' דברים אחת משום תורת כלי זיין ואחת משום תורת בהמה גסה ואפי׳ הכי מותר: ואין שיחה אלא תפלה דכתיב ויצא יצחק לשוח בשרה. תימה

לבפרק תפלת השחר (ברכות דף כו:) אמרינן ינחק קבע תפלת מנחה דכתיב וינא ינחק לשוח בשדה ואין שיחה אלא תפלה דכתיב 0 אשפוך לפניו שיחי וי"ל דתרוייהו איצטריך דתרוייהו מלמדים זה את זה דאי מקרא דינחק הוה אמינא שינא בשדה לדבר עם שום אדם ולא לתפלה תלמוד לומר אשפוך לפניו שיחי אלמא לשון תפלה הוא ואי מאשפוך לפניו שיחי הוה אמינא דלשון תפלה הוא אכן אינו תפלה קבוע ת"ל קרא דילחק דכתיב ביה לפנות ערב ולפנות משמע שכן היה דרכו בכל ערב והיינו תפלת מנחה ש:

בפרהםיא אין מקבלין אותן ר"ש ור' יהושע בן קרחה אומרים "בין כך ובין כך מקבלין שנאמר ישובו בנים שובבים א"ר יצחק איש כפר עכו א"ר יוחנן הלכתא כאותו הזוג: כותני שרבי ישמעאל אומר שלשה לפניהם ושלשה לאחריהם אסור וחכ"א לפני אידיהן אסור לאחר אידיהן מותר: **גמ' האמר רב תחליפא בר אב**דימי אמר שמואל יום א' יולדברי ר' ישמעאל לעולם אסור: וחכ"א לפני אידיהן אסור לאחר אידיהן מותר כו': חכמים היינו ת"ק הן בלא אידיהן איכא בינייהו תנא קמא סבר הן בלא אידיהן ורבגן בתראי סברי הן ואידיהן איבעית אימא יינשא ונתן איכא בינייהו תנא קמא סבר נשא ונתן מותר ורבנן בתראי סברי נשא ונתן אסור ואיבעית אימא רשמואל איכא בינייהו ידאמר שמואל בגולה אין אסור אלא יום אידם תנא קמא אית ליה דשמואל רבנן בתראי לית להו דשמואל איבעית אימא דנחום המדי איכא בינייהו דתניא "נחום המדי אומר אינו אסור אלא יום אחד לפני אידיהן תנא קמא לית ליה דנחום המדי ורבנן בתראי

אית להו דנחום המדי: גופא נחום המדי אומר אינו אסור אלא יום אחד לפני אידיהן אמרו לו נשתקע הדבר ולא נאמר והאיכא רבגן בתראי דקיימי כוותיה יימאן חכמים נחום המדי הוא תניא אידך נחום המדי אומר מוכרין להן סום זכר (6) וזקן במלחמה אמרו לו נשתקע הדבר ולא נאמר והאיכא בן בתירא דקאי כוותיה ידתנן יבן בתירא מתיר בסום בן בתירא לא מפליג' בין זכרים לנקבות איהו מדקא מפליג בין זכרים לנקבות כרבנן סבירא ליה ולרבנן נשתקע הדבר ולא נאמר תניא נחום המדי אומר השבת מתעשר זרע וירק וזירין אמרו לו נשתקע הדבר ולא נאמר והאיכא ר"א דקאי כוותיה דתנן יר' אליעזר אומר השבת מתעשרת זרע וירק וזירין התם ברגנוניתא אמר ליה רב אחא בר מניומי לאביי גברא רבה אתא מאתרין כל מילתא דאמר אמרי ליה נשתקע הדבר ולא נאמר אמר איכא חדא דעבדינן כוותיה דתניא נחום המדי אומר ישואל אדם צרכיו בשומע תפלה אמרס בר מינה דההיא סדתליא באשלי רברבי דתניא ר' אליעזר אומר שואל אדם צרכיו ואחר כך יתפלל שנאמר ²תפלה לעני כי יעמוף ולפני ה' ישפוך שיחו וגו' אין שיחה אלא תפלה שנאמר יצחק לשוח בשרה ר' יהושע אומר יתפלל ואח"כ ישאל צרכיו שנאמר ¹אשפוך לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד ור"א נמי הכתיב אשפוך לפניו שיחי הכי קאמר אשפוך לפניו שיחי בזמן שצרתי לפניו אגיד ור' יהושע נמי הכתיב תפלה לעני כי יעמוף הכי קאמר אימתי תפלה לעני בזמן שלפני ה' ישפוך שיחו מכדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי במאי קמיפלגי יסכדריש ר' שמלאי [דרריש ר' שמלאי] הֹלעולם יסדר אדם שבחו של מקום יסדריש ר' שמלאי ואח"כ יתפלל מנלן ממשה רבינו דכתיב זה' אלהים אתה החלות להראות את עבדך וגו' וכתיב בתריה אעברה נא ואראה את הארץ המובה

רבנן: בן בחירא מחיר בחום. לפי שמלאכתו לרכוב אדם עליו ואין את עלמו דתנן במשילין פירות (בינה נו:) אלו הן משום שבות לא רוכבין על גבי בהמה: @ לא קא מפליג בין וכר לנקבה. בין זקן לבחור איהו מדקמפליג ואוסר בבחור: כרבנן סבירת ליה. דחסרי משום תורת כלי זיין דקטיל בסיחופיה כדלקמן [טו.]: של תבלין שקורין אוי"ר ובלשון רומי לניט"ו: מחעשר זרע וירק ווירין. בין שלקטו כשהוא ירק בין שלקטו

דיעבד שפיר דמי: בגולה. אין העובדי כוכבים אדוקין כל כך בעבודת כוכבים כדאמרינן (לקמן) שובדי כוכבים שבחולה לארץ לאו עובדי עבודת כוכבים נינהו כו'. ועוד דמסתפינן מינייהו: רבנן בתרחי לית להו דשמוחל. דכיון דלא מסיים בהדיא במאי פליגי איכא למימר לטפויי אתו (ג) דשמעינן לתנא קמא דקאמר לפני אידיהן אסור לשאת ולתת עמהם וסתמא דמילתא כשאין יד עובדי כוכבים תקיפה על ישראל קא אמר ואתו אינהו למימר לפני אידיהן לעולם אסורין. ואיפכא ליכא לשנויי דתתרין שפיר דסתם תנא בתרא לטפויי אתאש: רבנן בתראי אית להו כנחום. דלה יהבי חושבנה אלה אסור סתמה קאמרי: נשחקע הדבר. לא יצא דבר זה מפי אדם לעולם. ל"א לא יצא דבר זה לחוץ: מוכרין להן סום זכר זקן. בתוך המלחמה שאינו אלא לקלקל ומלחא דלא שכיחא הוא ולא אתי למילף מינה למכור בהמה אחריתי דהא דאמרי רבנן אין מוכרין להן בהמה גסה לא אסרו אלא משום שאלה או שכירות כדאמר בפירקין דלקמן (ד׳ טו.) והכא במלתא דלא שכיחא לא גזור

במלאכה זו חיוב חטאת שהחי נושא

ולרבנן נשתקע הדבר. שיהח מותר

בזקן דכולן חסורין: השבת. ירק

כשהוא זירין דולדיילש״א בלע״ז ובין

שהניחו עד שלמחו גרעיני זרעו

בפרהסית. הוחיל ופקרו כל כך שוב חין נותנין לבן לשוב בתשובה

שלימה: שוכנים. משמע מזידים ופרהסיא (כ) לשון מרד וגאוה כמו

וילך שובב בדרך לבו (ישעיה נו): לעולם אסור. שלשה לפניו ושלשה

לאחריו והוא עלמו כלומר כל שבעת ימי השבת: ס"ק סבר הן בלא

אידיהן. כדדייקינן לעיל [ו.] דקתניט לפני

אידיהן של עובדי כוכבים שלשה ימים

ש"מ שלשה לפניהם לבד האיד קאמר:

ורבנן בתראי. דלא יהבו סימנא

איכא למימר הואיל ולא אשכחן מידי

ביניהן איכא למימר בהא אתו לאפלוגי

דהן ואידיהן ג' האמר: רבנן בפראי

סברי נשה ונתן הסור. סתמה קהמרינן

ולא קתני אסור לשאת ולתת כתנא

קמא דמשמע לכתחלה הוא דלא הא

הגהות הב"ח

(א) גמ' סוס זכר זקן וכו׳ ופרהסיא שובב לשון מרד: (ג) ד"ה רכנן בתראי וכו׳ אמו דשמעו :למ״ק

מוסף רש"י

יום א' כו' לעולם אסור. לעשות עמהן משח וג' ימים לאחריו, הרי כל השנת כולה (לעיל ו.). עלמנו מלישא וליתן עמהם, ופרנסתנו מהן ועוד משום יין ועוד משום יראה (לקמו יא:). בן בתירא מתיר בסום. למוכרו לנכרי, מחיי שמלאכת הסום אם היה עליה חטאת, עומד והחי נושא את עלמו. והא דאסרו למכור בהמה גסה לנכרי משום שאלה ימשום שכירות אסור. וסום שאין זו מלאכה אלל הסוס וגבי אזהרת שביחת בהמה מלאכה כתיבא (שבת צד.

בתוכו והוקשו וחבטן לריך לעשר את הזרע מדרבנן דאורחיה למיכליה זרע וירק חירין הלכך כולהו הוו להו גמר פירי: בדגנוניסא. הגדל בגנה דראוי לאכול זרע וירק וזירין אבל הגדל בשדות אינו נאכל ירק אלא זרע כעין חרדל: מאחרין. ממקומנו ממדי: בשומע הפלה. מאריך בה ושואל לרכיו: באשלי רברבי. חבלים עבים וחזקים. ויש אומרים באילנות גדולות כמו ויטע אשל (בראשית כא). כלומר הא לאו כוותיה אחון עבדין פלוגתא דרבנן נמי היא כדקתני לקתון [ח.] וחכ"א כו": ואח"כ יחפלל. י"ח: כי יעטוף. עטיפת נפשו ודאגת לבו יתפלל תחלה והדר לפני ה" ישפוך שיחו שמונה עשרה: עטיפה לשון כאב ופריחת לב מתוך לרה כמו בהתעטפס כחלל (איכה ב): לשוח בשדה. תפלת המנחה תקן בפרק תפלת השחר (ברכות כו:): **בומן שלרסי לפניו אגיד.** כבר קודם לכן: לא כמר דייקי כו'. דהא איכא לשנויי הכי והכי: יסדר אדם שבחו של הקב"ה. שלש ברכות ראשונות אבות גבורות וקדושת השם שאין בהן תפלה אלא שבח ואח"כ בשאר ברכות יש דברי תחנה ותפלה:

ובכורות ב.). באשלי רברבי. נחבלים גדולים וגסים שקשין לינחק, כלומר חכמים גדולים אמרוה ואין נוחין לבטל דבריהם

אמר אלא בדגינוניתא. וכל הני מתניתא דנחום המדי דחאום בר מהא דתליא באשלי רברבי. דתניא נחום [המדי]